Тэма: Беларусь у гады Вялікай Айчыннай вайны

Мэты: *знаёмства з важнейшымі падзеямі Вялікай Айчыннай вайны, якія адбываліся на Беларусі ў 1941—1944 гг.*

Задачы:

<u>а) навучання:</u> на шматлікіх подзвігах, здзейсненых у гады вайны на беларускай зямлі, паказаць вучням, як мужна і рашуча баранілі ад ворага савецкія людзі родную зямлю і ў гэтай гераічнай барацьбе атрымалі перамогу над фашыстамі; пазнаёміць вучняў з жудаснымі злачынствамі нямецкіх захопнікаў на беларускай зямлі і светлай памяццю, якую беражэ і захоўвае беларускі народ пра герояў мінулай вайны і тых, хто загінуў ад рук фашыстаў;

б) *<u>развіцця:</u> развіваць у вучняў уменні работаць з гістарычнай картай, карцінай, малюнкам, фарміраваць у іх свядомасці пазнавальны інтарэс да падзей гістарычнага мінулага;*

<u>в) выхавання:</u> на гераічных падзеях Вялікай Айчыннай вайны выхоўваць у вучняў любоў да Радзімы, да дарагой нам беларускай зямлі, якая была густа паліта крывёю яе абаронцаў.

<table>
<tr><th>Даты</th><th>Беларусь у гады ваенных выпрабаванняў</th><th colspan="2">Імёны</th></tr>
<tr><td>1941-1945 гг.
22 чэрвеня 1941 г.
3 ліпеня 1944 г.</td><td>План
1. Пачатак вайны
2. Абаронцы Радзімы
3. Трывожныя званы
4. Вызваленне</td><td rowspan="3">А. Кіжаватаў
П. Гаўрылаў
І. Флёраў
А. Гаравец
М. Гастэла
Н. Купрыянава
П. Купрыянаў</td><td rowspan="3">Дзед Талаш
Марат Казей
К. Заслонаў
Т. Лук'яновіч
В. Талаліхін
Б. Коўзан
П. Баграціён</td></tr>
<tr><td>Назвы</td><td>Лагічнае заданне:</td></tr>
<tr><td>Брэсцкая крэпасць
Орша
Трасцянец
Хатынь
Мінск
Берлін</td><td>Чаму наш народ перамог ворага?</td></tr>
</table>

1. **Арганізацыйны момант**
2. **Праверка дамашняга задання**

<u>Выкананне тэставых заданняў па тэме “Будаўніцтва новага жыцця”</u>

1. **Суаднясі стрэлкай словы левага і правага слупкоў.**

БССР	Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка
СССР	Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік

2. **Адкажы на пытанні. Закрэслі няправільны адказ.**

Калі пачалося на Беларусі будаўніцтва новага жыцця? (Пасля адмены прыгоннага права; Пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі 1917 года.)

Як называлася новая ўлада, якая ўсталявалася ў нас пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі?(Савецкая ўлада; царская ўлада.)

3. **Адзнач знакам “+” праўдзівыя выказванні.**

⬜ Швейныя і трыкатажныя фабрыкі выраблялі адзенне і тканіну.
⬜ Добрушская папяровая фабрыка выраблялa салодкія прысмакі.
⬜ Станкабудаўнічыя заводы выпускалі вялікую колькасць станкоў.
⬜ Для будаўніцтва выкарыстоўвалася прадукцыя шклянога, кафельнага, цэментавага заводаў.
⬜ Сельскагаспадарчая тэхніка выраблялася на панчошна-трыкатажнай фабрыцы ў Віцебску.

4. **Чаму ў 1920–1930 гады ў БССР дзяржаўнымі мовамі былі абвешчаны беларуская, руская, яўрэйская, польская мовы? Выберы правільны адказ.**

⬜ У Беларусі жылі людзі розных нацыянальнасцей.
⬜ Разам было лягчэй будаваць новае жыццё, развіваць гаспадарку.

⬜ Людзі розных нацыянальнасцей не хацелі пакідаць БССР.

5. З дапамогай падручніка с.107 правядзі даследаванне прычын, па якіх жыццё жыхароў Заходняй Беларусі да 1939 года было нялёгкім.

Прычыны:

1)____

2)____

3)____

3. Паведамленне тэмы і мэты ўрока

<u>Уступная гутарка</u>

Пытанні для гутаркі

- Ад якіх ворагаў прыходзілася абараняцца нашым продкам у далёкія мінулыя часы?
- Хто такія крыжакі?
- Адкуль яны нападалі на беларускія землі?
- Хто ўзначаліў барацьбу з рыцарамі-крыжакамі?
- Як называлася бітва, у якой крыжакі былі разбіты?
- Калі яна адбылася?
- Чаму беларусы, рускія, літоўцы, палякі і іншыя воіны перамаглі крыжакоў у Грунвальдскай бітве?

<u>Пастаноўка задач.</u> Настаўнік адзначае, што размова пойдзе аб тым, як савецкія людзі і найперш за ўсе жыхары нашай краіны змагаліся з ворагам, каб адстаяць сваю незалежнасць. Звяртаецца ўвага на назву тэмы, план яе вывучэння, даты, назвы і імёны.

4. Тлумачэнне новага матэрыялу

Над дошкай прымацоўваецца плакат "Радзіма-маці кліча!" Пад плакатам размяшчаюцца выявы "Залатой Зоркі" Героя Савецкага Саюза і ордэна Айчыннай вайны. Ніжэй — словы эпіграфа:

Вставай, страна огромная,
Вставай на смертный бой
С фашистской силой темною,
С проклятою ордой.
Пусть ярость благородная
Вскипает, как волна, —
Идет война народная,
Священная война!

Василий Лебедев-Кумач.

З левага боку ад дошкі прымацоўваюцца рэпрадукцыі карцін "Абарона Брэсцкай крэпасці ў 1941 г." і "Мінск 3 ліпеня 1944 г.", з правага — карта "Вялікая Айчынная вайна 1941 — 1945 гг.", над картай — выява ордэна Айчыннай вайны.

Гучыць трывожна-урачыстая мелодыя песні-заклiку "Свяшчэнная вайна". Настаўнік чытае словы эпіграфа, прапануе вучням разгледзець плакат "Радзіма-маці кліча!"

Праводзіцца гутарка:

- Да чаго заклікалі наш народ песня і плакат у той трывожны час?
- Для чаго патрэбна было падняць усіх людзей на барацьбу з ворагам?
- Чаму на плакаце Радзіма паказана ў выглядзе маці?
- Як называюцца фашысты ў песні?
- Чаму іх называюць "праклятаю ардой"?
- Як у песні называецца вайна?
- Чаму для нашага народа вайна была свяшчэннай?
- Якой яна была для фашыстаў?

<u>1. Пачатак Вялікай Айчыннай вайны</u>

На досвітку 22 чэрвеня 1941 г. фашысцкія захопнікі абрушылі на гарады і вёскі нашай Радзімы тысячы снарадаў. Пачалася Вялікая Айчынная вайна. Нягледзячы на тое, што вораг значна перавышаў савецкае войска ў жывой сіле і баявой тэхніцы, мужныя воіны ў неверагодна цяжкіх умовах аказвалі супраціўленне фашыстам. Першымі ў смяротную схватку з акупантамі ўступілі пагранічнікі. Яны змагаліся да апошняй кроплі крыві, абараняючы рубяжы Радзімы. Масавы гераізм праявілі абаронцы Брэсцкай крэпасці.

Гэта трэба ведаць.

На ўзяцце крэпасці фашысцкае камандаванне адводзіла ўсяго толькі тры гадзіны. Захопнікі моцна памыліліся. Не такімі былі яе мужныя абаронцы, каб хутка здаць крэпасць. Дваццаць восем дзён і начэй працягвалася гераічная абарона. Ад гіганцкіх выбухау абрушваліся магутныя сцены, плавіліся метал і цэгла, а героі не здаваліся ворагу. Усяму свету вядомыя словы, якія напісалі на сценах крэпасці яе апошнія абаронцы: "Умрём, но из крепости не уйдём!", "Я умираю, но не сдаюсь! Прощай, Родина".

Разам з беларусамі абаранялі нашу зямлю людзі розных нацыянальнасцей. Напрыклад, у Брэсцкай крэпасці змагаліся воіны больш чым трыццаці нацыянальнасцей. Дзякуючы з'яднанасці ўсяго савецкага народа абарона Беларусі працягвалася каля двух месяцаў. Ваенныя планы фашысцкага камандавання былі сарваны — вораг адводзіў два месяцы на заваяванне ўсяго Савецкага Саюза! Фактычна ўвесь гэты час ён патраціў на заваяванне адной толькі Беларусі.

Дэманструецца рэпрадукцыя карціны Я. Зайцава "Абарона Брэсцкай крэпасці у 1941 г.". Дзецям прапануецца паспрабаваць расказаць, што паказана на карціне. Потым задача ускладняецца — трэба ўбачыць тое, што сведчыць аб гераічнай абароне крэпасці. Нарэшце, даецца яшчэ больш складанае заданне — паспрабаваць зрабіць апісанне карціны ў вуснай форме.

2. Абарона Радзімы

Падрыхтаваныя вучні расказваюць аб героях – беларусах.

3. Зверствы фашыстаў

Жудаснымі былі адносіны фашысцкіх акупантаў да мірных жыхароў і ваеннапалонных.

Гістарычны дакумент.

Яшчэ да пачатку вайны фашысты распрацавалі страшэнны план знішчэння насельніцтва на захопленай тэрыторыі і ператварэння пакінутых жывымі людзей у нямецкіх рабоў. План называўся "Ост" ("Усход"). У ім гаварылася, што цыганы і яўрэі падлягаюць поўнаму знішчэнню, рускія, беларусы, украінцы павінны быць знішчаны на 75 %, а астатнія 25 % будуць анямечаны і стануць рабамі.

Да класнай дошкі прымацоўваецца адлюстраванне мемарыяльнага комплексу "Хатынь". Настаўнік паказвае асобныя аб'екты і расказвае аб іх.

Усім нам трэба змагацца за мір на ўсей зямлі.

4. Вызваленне Беларусі

Падрыхтоўка да вызвалення Беларусі ад фашысцкіх захопнікаў пачалася яшчэ вясной 1944 г. Быў распрацаваны план баявой аперацыі, якая атрымала назву "Баграціён".

5. На варце мірнай працы беларускага народа

Няўмольна цячэ час. Старэюць ветэраны Вялікай Айчыннай вайны. Усё менш і менш іх застаецца з намі. Але ўвесь беларускі народ помніць імёны абаронцаў Радзімы, іх ратныя справы і подзвігі.

У памяць аб загінуўшых і ў гонар перамогі над нямецка-фашысцкімі захопнікамі ў гады Вялікай Айчыннай вайны ў 1954 г. (да 10-годдзя вызвалення Беларусі) у Мінску ўстаноўлены манумент Перамогі. Настаўнік чытае верш А. Астрэйкі "Плошча Перамогі".

Штогод 3 ліпеня ў нашай краіне адзначаецца вялікае свята — Дзень Незалежнасці Рэспублікі Беларусь (Дзень Рэспублікі). У гэты дзень да манумента Перамогі накіроўваецца ўрачыстае шэсце на чале з Прэзідэнтам (с. 35). У ім прымаюць удзел ветэраны Вялікай Айчыннай вайны, кіраўнікі ўрада, працоўныя сталіцы, яе госці, ваеннаслужачыя, моладзь. Да падножжа абеліска ўскладаюцца вянкі і кветкі.

5. **Падвядзенне вынікаў урока**

6. **Дамашняе заданне:** *апавяданне "Беларусь у гады Вялікай Айчыннай вайны".*

Учитель начальных классов Абитоцкая О.В